

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

**ΕΝΙΑΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2005**

ΛΥΚΕΙΑΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

Α΄ ΣΕΙΡΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΧΡΟΝΟΣ : 2 ώρες και 30 λεπτά

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 10 Ιουνίου 2005

ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ : 7.45 π.μ.

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από 4 σελίδες

ΜΕΡΟΣ Α'. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση (μονάδες 30)

- (α) Οὕτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐὰν τις ἐκτὸς ὧν τῶν ὀλίγων συμβουλευῇ, οὐκ ἀνέχονται, ὥς σὺ φῆς· εἰκότως, ὥς ἐγὼ φημί· ὅταν δὲ εἰς συμβουλὴν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἣν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἵεναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως παντὸς ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὥς παντὶ προσήκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς, ἢ μὴ εἶναι πόλεις· αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

Πλάτωνος, Πρωταγόρας, κεφ. ΙΒ'

- (β) “οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες καὶ τὸ εὐδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὐψυχον κρίναντες μὴ περιορᾷσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. οὐ γάρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου, οἷς ἐλπίς οὐκ ἔστιν ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἢ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἣν τι πταίσωσιν. ἀλγεινότερα γάρ ἀνδρὶ γε φρόνημα ἔχοντι ἢ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις ἢ ὁ μετὰ ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα γιγνόμενος ἀναίσθητος θάνατος”.

Θουκυδίδου, Περικλέους Ἐπιτάφιος, Β', 43

ΜΕΡΟΣ Β'. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση (μονάδες 25)

Ὁρῶν, ὦ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πατρός, ἡγησάμην Εὐγόραν, εἴ τις ἐστὶν αἰσθησὶς τοῖς τετελευτηκόσι περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, εὐμενῶς μὲν ἀποδέχεσθαι καὶ ταῦτα, καὶ χαίρειν ὀρῶντα τὴν τε περὶ αὐτὸν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἔτι πλείω χάριν ἔχειν ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ τις δυνηθεῖη περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων· εὐρήσομεν γάρ τοὺς φιλοτίμους καὶ μεγαλοψύχους τῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον ἀντὶ τῶν τοιούτων ἐπαινέϊσθαι βουλομένους ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν εὐκλεῶς αἰρουμένους καὶ πάντα ποιοῦντας, ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. (...) ὁ δὲ λόγος εἰ καλῶς διέλθοι τὰς ἐκείνου πράξεις, αἰμύνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

Ισοκράτους, Εὐαγόρας, α', Ι-4

ΜΕΡΟΣ Γ'. Παρατηρήσεις στο αδιάκτο κείμενο (μονάδες 20)**1. α) ὁρῶν, γιγνομένων, ἔχειν, δυνηθεΐη**

Να τρέψετε τους πιο πάνω τύπους στον αντίστοιχο τύπο του Παρακειμένου.

(μονάδες 2)

β) ἐστίν, διελθεῖν, πεπραγμένων, αἰρουμένους

Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού αριθμού της οριστικής Μέλλοντα και Αορίστου των πιο πάνω τύπων στη φωνή που βρίσκονται.

(μονάδες 4)

2. α) εὐμενῶς, πλείω, καλῶς

Να γράψετε τους δυο άλλους βαθμούς των πιο πάνω λέξεων στον ίδιο γραμματικό τύπο.

(μονάδες 3)

β) σε, αἴσθησις, τετελευτηκόσι, ταῦτα

Να μεταφέρετε τις πιο πάνω λέξεις στον αντίθετο αριθμό.

(μονάδες 2)

3. τιμῶντα, ἐκείνῳ, τῶν ἀνδρῶν, ἐπαινεῖσθαι, ἀθάνατον

Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις πιο πάνω υπογραμμισμένες λέξεις του αδιάκτου κειμένου.

(μονάδες 5)

4. ὁ δὲ λόγος εἰ καλῶς διέλθοι τὰς ἐκείνου πράξεις, αἰμύνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία) και να τον μετατρέψετε, ώστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού.

(μονάδες 4)

ΜΕΡΟΣ Δ'. Να μεταφέρετε το πιο κάτω κείμενο στα Αρχαία Ελληνικά:

Ο Σόλωνας ο Αθηναίος, αφού έκαμε νόμους για τους Αθηναίους που του το ζήτησαν, αναχώρησε από την πόλη για δέκα χρόνια, με πρόφαση να γνωρίσει τον κόσμο, για να μην αναγκασθεί να λύσει κάποιο από τους νόμους που έθεσε. Γιατί οι Αθηναίοι μόνοι τους δεν είχαν δικαίωμα να το κάμουν.

(μονάδες 5)

/3..

ΜΕΡΟΣ Ε'. ΑΡΧΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ**(μονάδες 10)**

1. Και εγώ, ύστερα απ' αυτό, του είπα. Μα τότε; Ξέρεις άραγε σε τι λογής κίνδυνο πας να βάλεις την ψυχή σου; Αν αλήθεια, επρόκειτο να εμπιστευτείς σε κάποιον το σώμα σου, διατρέχοντας τον κίνδυνο να γίνει καλό ή κακό, πολύ θα στριφογύριζες στο νου σου το ζήτημα αν πρέπει να του το εμπιστευθείς ή όχι, και θα ζητούσες τη συμβουλή των φίλων σου και των δικών σου απάνω σ' αυτό, εξετάζοντάς το πολλές μέρες. Εκείνο όμως που θεωρείς πολυτιμότερο, την ψυχή σου, και από το οποίο εξαρτάται όλη η ευτυχία ή η κακοτυχία σου, αν αυτό γίνει καλό ή κακό, για τούτο το πράγμα ούτε τον πατέρα σου ούτε τον αδελφό σου συμβουλευτήκες ούτε κανένα από μας τους φίλους σου, αν πρέπει ή όχι να εμπιστευτείς την ψυχή σου στον ξένο που μας ήλθε. Μόνο, μόλις έμαθες αποβραδīs τον ερχομό του, έρχεσαι πριν τα χαράματα κι όσο για το ζήτημα αν πρέπει να εμπιστευτείς τον εαυτό σου σ' αυτόν ή όχι, ούτε κουβέντα κάνεις ούτε συμβουλή ζητάς, αλλά είσαι πρόθυμος και τη δική σου και των φίλων σου την περιουσία να ξοδεύεις και φέρνεσαι σαν άνθρωπος που ξέρει καλά ότι πρέπει να παραδώσει τον εαυτό του στον Πρωταγόρα, άνθρωπο που δεν τον γνωρίζεις, όπως ομολογείς, κι ούτε ποτέ μίλησες μαζί του· τον ονομάζεις σοφιστή, σαν τι να είναι όμως ο σοφιστής που σ' αυτόν πρόκειται να εμπιστευτείς τον εαυτό σου, είναι φανερό ότι δεν ξέρεις.
- Και κείνος σαν τ' άκουσε είπε: Έτσι είναι, Σωκράτη, σύμφωνα μ' αυτά που λέγεις. - Μήπως λοιπόν, Ιπποκράτη, ο σοφιστής συμβαίνει να είναι τίποτα έμπορος που εισάγει ή καταστηματοάρχης που πουλά τα είδη που τρέφουν την ψυχή; Γιατί σε μένα κάπως τέτοιος φαίνεται πως είναι. - Και με τι τρέφεται, Σωκράτη, η ψυχή; - Με μαθήματα ασφαλώς, είπα εγώ (...)
- Γιατί βέβαια έχει πολύ μεγαλύτερο κίνδυνο η αγορά των μαθημάτων από την αγορά των τροφίμων.

Πλάτωνος, Πρωταγόρας, κεφ. Ε' 313α-ε, 314α

- α) Ποια κριτική ασκεί ο Σωκράτης στην έντονη επιθυμία του Ιπποκράτη να μαθητεύσει κοντά στον Πρωταγόρα, όπως αυτή φαίνεται μέσα από το πιο πάνω απόσπασμα.
- (μονάδες 4)
- β) Ο Σωκράτης υποστηρίζει ότι «έχει πολύ μεγαλύτερο κίνδυνο η αγορά των μαθημάτων από την αγορά των τροφίμων». Να εξηγήσετε και να σχολιάσετε αυτό το συλλογισμό.
- (μονάδες 2)

2. Αγαπούμε το ωραίο και μένουμε απλοί· αγαπούμε τη θεωρία και δεν καταντούμε νωθροί. Ο πλούτος στέκει για μας πιο πολύ αφορμή για κάποιο έργο παρά για παινεσιές και λόγια· και τη φτώχεια του να την παραδεχτεί κανείς, δεν είναι ντροπή· πιο ντροπή είναι να μην κοιτάξει δουλεύοντας να την ξεφύγει. Και είμαστε οι ίδιοι που φροντίζουμε και για τα δικά μας και για τα πολιτικά μαζί πράγματα, κι ενώ καθένας μας κοιτάζει τη δουλειά του, άλλος άλλη, δεν κατέχουμε γι' αυτό λιγότερο τα πολιτικά. Γιατί είμαστε οι μόνοι που όποιον δεν παίρνει καθόλου μέρος
- ./4..

- 4 -

σ' αυτά, τον θαρρούμε έναν άνθρωπο όχι ήσυχο μόνο άχρηστο, κι ακόμα που ή παίρνουμε οι ίδιοι την απόφαση που ταιριάζει ή τουλάχιστο φτάνουμε σε μια σωστή κρίση για τα πράγματα· γιατί δεν πιστεύουμε πως τα λόγια φέρνουν βλάβη στα έργα· να μη διδαχτούμε πρώτα με το λόγο, πριν φτάσουμε να ενεργήσουμε όσα πρέπει, αυτό είναι που θαρρούμε πιο βλαβερό.

Θουκυδίδου, *Περικλέους Επιτάφιος*, Β, 40

Στοχεύοντας ο Περικλής να δικαιολογήσει τη θυσία των πρώτων νεκρών του πολέμου, προβάλλει τις κυρίαρχες αξίες της Αθηναϊκής Δημοκρατίας της εποχής του. Να αναφερθείτε σε τέσσερις από αυτές που παρουσιάζονται στο πιο πάνω απόσπασμα (12 – 15 γραμμές).

(μονάδες 4)

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία (μονάδες 10)

Ξενοφώντος, *Ελληνικά*, Ζ', 39-40

----- Τ Ε Λ Ο Σ -----